

Mezinárodní konference *Rok 1945 v globálním kontextu*

Konferenci uspořádal v Lichtenštejnském paláci v Praze ve dnech 18. listopadu až 20. listopadu 2025 Ústav pro studium totalitních režimů. V pozvánce na tuto konferenci zval zájemce na „třídenní mezinárodní vědeckou konferenci k výročí konce 2. světové války v kontextu nikoliv pouze národním, dokonce ani evropským, ale globálním. V letošním roce uplynulo již 80 let od konce války, přičemž tento fakt je v řadě zemí vnímán velmi rozdílně, od jednoznačného posuzování jako osvobození od nacistické hrůzovlády či okupace militaristickým Japonskem až po konstatování, že jedna zrádná totalita – nacistická, byla nahrazena jinou – komunistickou.“

Během tří konferenčních dní vystoupilo se zahajovacími projevy a dále v osmi tematických blocích a čtyřech diskusních panelech celkem 51 řečníků. Konferenci uvedl první náměstek ředitele pořadatelské instituce Kamil Nedvědický a spolu s ním ředitel Muzea paměti XX. století Petr Blažek, zvláštní zmocněnec pro oběti holokaustu, mezináboženský dialog a svobodu vyznání Robert Řehák a zástupkyně ředitele European Network Remembrance Iga Raczyńska. Na konferenci vystoupilo deset zahraničních účastníků z Francie, Litvy, Maďarska, Polska, Slovenska, Ruska, Spojených států a Ukrajiny; z pořadatelské instituce vystoupilo s referáty nebo v diskusích dvacet historiků a badatelů. Kompletní program konference je k dispozici online v češtině a angličtině na www.ustrcr.cz (www.youtube.com).

Z vystoupení zahraničních hostů vzpomeňme referáty Grigory Amnuela (Přehodnocení dědictví druhé světové války: propaganda, okupace a paměť), Jacquese Rupnika (Východoevropské/celoevropské souvislosti roku 1945 a předejra studené války) nebo paní Divilé Sagatiené (Odstranění sovětských památníků v pobaltských státech jako mentální dekolonizace od SSSR) a z příspěvků k českým dějinám Adama Hradilka (Sovětské represe vůči krajanům a uprchlíkům z Československa v letech 1939–1945. Češi, Ukrajinci, Slováci, Židé a Němci v Gulagu z perspektivy bývalých archivů KGB na Ukrajině), Stanislava Kokošky (Krise okupačního režimu v Protektorátu Čechy a Morava), Jana Vajskebra (Poslední měsíce gestapa v Protektorátu Čechy a Morava), Kamila Nedvědického (Dekret o obnovení právního pořádku – kontinuita či diskontinuita?) nebo Jaroslava Rokoského (1945: Jaké Československo?). Následují tři vybrané konferenční referáty se vzájemně se doplňující tematikou.